

освітніх закладів громади, забезпеченню та розвитку інклюзивного середовища в закладах освіти, архітектурної доступності будівель шкіл для осіб з особливими освітніми потребами, створенню освітніх округів та опорних закладів освіти, забезпечення якісного освітнього процесу в них» [3, 4]. Стимулювання педагогів та обдарованих учнів є одним із пріоритетів Програми розвитку освіти громади.

У даний час у громаді немає планів ліквідації навчальних закладів, але органи влади ретельно контролюють демографічну ситуацію в селах та кількість дітей у школах.

Таким чином, освіта Скалатської об'єднаної територіальної громади є невід'ємною та ключовою складовою третинного сектора господарювання. Вона генерує не лише соціальні, а й прямі економічні вигоди через створення робочих місць, формування кваліфікованого людського капіталу та стимулювання місцевого попиту. Реалізація цілей, визначених у Стратегії розвитку громади та в Програмі розвитку освіти, дозволить посилити економічну роль освітньої сфери й забезпечити сталий розвиток території.

Список використаних джерел:

1. Варакута О. М. Освіта і наука Тернопільської області. Географія Тернопільської області: монографія. В 2-ох т. Т. 2: Населення. Господарство. Тернопіль: ФОП Осадца Ю. В., 2020. 544 с.
2. Звіт відділу освіти Скалатської міської ради за 2023 рік. URL: https://skalatmr.gov.ua/sites/skalatmr.gov.ua/files/document_files/zvit-viddil-osviti.pdf.
3. Програма розвитку освіти на 2024–2026 роки (Додаток до рішення сесії Скалатської міської ради). URL: https://ternopilcity.gov.ua/app9/8-34-22--15_122023.pdf.
4. Стратегія розвитку Скалатської міської територіальної громади на 2023–2027 роки. URL: https://skalatmr.gov.ua/sites/skalatmr.gov.ua/files/document_files/strategiya-rozvitku-2023-2027-proekt.pdf.
5. Сидорченко Т. Вплив освіти на розвиток економіки та суспільства. Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Педагогічні науки. 2023. URL: pedagogy.bdpu.org.ua.

Олена МАНЕЛЮК

магістрантка II курсу

спеціальності 014 Середня освіта (Географія)

Науковий керівник – проф. Леся ЗАСТАВЕЦЬКА

ВИВЧЕННЯ РОЗВИТКУ ПРОМИСЛОВОСТІ КРАЇН ЄС У ШКІЛЬНОМУ КУРСІ ГЕОГРАФІЇ

Промисловість є однією з найважливіших сфер господарства, оскільки визначає рівень економічного розвитку, технологічний потенціал, зайнятість населення та конкурентоспроможність країни на

світовому ринку. У країнах Європейського Союзу промисловий сектор відіграє ключову роль у формуванні спільного економічного простору, що ґрунтується на інноваційності, технологічності та екологічних стандартах. Саме тому питання розвитку промисловості країн ЄС є важливою складовою шкільного курсу географії, який покликаний формувати в учнів розуміння сучасних глобальних тенденцій, економічної інтеграції та просторових особливостей господарства.

У науковій літературі термін «промисловість» визначається як галузь матеріального виробництва, що охоплює видобування та переробку сировини, виробництво засобів виробництва й товарів споживання. Сучасне трактування ширше: воно включає проектування продукту, виробництво, логістику, сервіс, переробку й замкнені цикли використання ресурсів. Ця еволюція поняття синхронна з переходом до Індустрії 4.0, коли виробничі системи стають кіберфізичними, взаємопов'язаними й керованими даними в реальному часі [1].

Формування промисловості Європейського Союзу ґрунтується на комплексі історичних, економічних і політичних факторів. До важливих передумов належать індустриальна революція, розвиток машинобудування, металургії, транспортної інфраструктури та міжнародної торгівлі. Історичні процеси визначили просторову структуру виробництва та спеціалізацію окремих держав [3].

Стан промисловості Європейського Союзу визначається структурою попиту та технологічними змінами, що особливо виразно простежуються у провідних країнах Західної Європи. У Німеччині сформувався потужний машинобудівний та автомобілебудівний комплекс, який забезпечує лідерство країни у виробництві високотехнологічної продукції та експортує її на світові ринки. Франція поєднує розвиток автомобілебудування з авіакосмічною промисловістю та фармацевтикою, що базується на сильній університетській і дослідницькій інфраструктурі. Італія вирізняється виробництвом промислового обладнання, хімічних товарів та текстильної продукції, що поєднує традиції ремісничих центрів із сучасними інноваціями [5].

Велика Британія, попри вихід з ЄС, залишається важливим партнером європейського ринку та демонструє високий рівень розвитку фармацевтичної, хімічної та авіакосмічної промисловості. Лондон і Манчестер є центрами інноваційних кластерів, що поєднують наукові дослідження з виробництвом, а регіони Півночі – осередками автомобілебудування та металургії. Для шкільного курсу географії аналіз промисловості цих країн дозволяє учням побачити різноманітність галузевої спеціалізації, зрозуміти просторові закономірності розміщення

виробництва та усвідомити роль інтеграційних процесів у формуванні єдиного економічного простору Європи [5].

Сучасні економіко-географічні процеси в Європейському регіоні демонструють тісний взаємозв'язок між промисловим розвитком та сферою послуг. У міжнародних дослідженнях підкреслюється, що промисловість дедалі більше інтегрується з туризмом, транспортом та культурними практиками, формуючи нові моделі просторової організації господарства [2]. Це проявляється у розвитку індустріального туризму, використанні промислових об'єктів як культурних ресурсів, а також у впровадженні «зелених» технологій, які одночасно зменшують екологічний тиск і підвищують привабливість територій. Таким чином, промисловість ЄС постає не лише як виробнича база, але й як чинник формування нових соціально-економічних практик, що важливо враховувати у шкільному курсі географії.

Цифровізація змінює виробничі практики та структуру зайнятості: поширення Інтернету речей, хмарних сервісів, робототехніки, аналітики даних і машинного навчання підвищує продуктивність і якість, водночас породжуючи попит на інженерів, дата-аналітиків, технологів, фахівців із кібербезпеки й системних інтеграторів. Для школи це означає потребу системно формувати компетентності, адаптивність і міждисциплінарні вміння, а також культуру роботи з даними й картами, навички верифікації джерел та моделювання процесів [6].

Аналіз навчальної програми для 10 класу показує, що питання промисловості Європи інтегруються в такі теми, як «Європа на політичній карті світу», «Європейський Союз», «Інтеграційні процеси» та теми про окремі країни. Учні вивчають чинники розміщення промисловості, галузеву структуру виробництва, роль ЄС у світовому господарстві та спеціалізацію окремих держав [4].

У підручниках і програмах значну увагу приділено аналізу карт, статистичних даних, порівнянню країн, виявленню причинно-наслідкових зв'язків та формуванню умінь працювати з інформацією. Це дає можливість учням зрозуміти сутність економічних процесів і просторові особливості розвитку господарства Європи.

Ефективність вивчення промисловості країн ЄС значною мірою залежить від використання сучасних методів навчання. До найбільш результативних належать: робота з інтерактивними та друкованими картами; аналіз статистичних матеріалів Євростату; створення порівняльних таблиць і графіків; виконання практичних і аналітичних робіт; кейс-метод та метод проєктів; міні-дослідження з різних галузей промисловості; використання цифрових платформ і візуалізацій.

Використання таких методів підвищує пізнавальну активність учнів, сприяє

розвитку критичного мислення та формуванню економічної грамотності.

Вивчення промисловості країн Європейського Союзу є важливим компонентом шкільного курсу географії, який формує в учнів розуміння сучасних економічних процесів, глобальних тенденцій та просторових особливостей розвитку господарства. Використання системного підходу, інтерактивних методів навчання та статистичного аналізу сприяє формуванню ключових компетентностей, визначених Концепцією Нової української школи.

Узагальнюючи, вивчення промисловості країн ЄС у курсі географії 10 класу має поєднувати предметну глибину та компетентісну практику. Учні отримують цілісну картину: промисловість – це не лише заводи, а мережа знань, технологій, людей і правил, що змінюється разом із цифровізацією та екологічною трансформацією. Для школи це шанс підготувати молодь до світу, де індустріальні рішення впливають на зайнятість, якість життя й довкілля, а вміння працювати з даними, бачити просторові закономірності та мислити системно стає основою освітнього успіху [4].

Список використаних джерел:

1. Бусел В. Т. Великий тлумачний словник сучасної української мови. Київ: Перун, 2005. 1728 с.
2. Заставецька Л. Б. Сучасні тенденції розвитку туристичної діяльності в Європейському регіоні // Сучасні вектори розвитку туризму: тенденції та перспективи країн Європейського регіону : міжнародна монографія. Тернопіль: Тайп, 2020. 179 с.
3. Князев С. І. Промисловість як економічна категорія // Економіка України. 2010. № 7. С. 33–41.
4. Міністерство освіти і науки України. Географія (рівень стандарту). Навчальна програма для 10 класу закладів загальної середньої освіти. Затверджено наказом № 698 від 03.08.2022 р. Київ: МОН України, чинна редакція для 2023/2024 н.р. 56 с.
5. Eurostat. URL: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/structural-business-statistics/data/database>.
6. World Bank Group. Doing Business Index 2010-2020: Ukraine. Washington, DC. URL: <https://www.doingbusiness.org/en/data/exploreeconomies/ukraine>.

Максим МАРКУШ

магістрант II курсу

спеціальності 106 Географія

Науковий керівник – доц. Петро ДЕМ'ЯНЧУК

З ІСТОРІЇ ФОРМУВАННЯ СУХОПУТНИХ ШЛЯХІВ СПОЛУЧЕНЬ У ТЕРНОПІЛЬСЬКІЙ ОБЛАСТІ В XIV-XVIII ст.

Вступ. Сухопутні шляхи сполучення завжди відігравали ключову роль у господарському та політичному житті регіонів. Тернопільщина, завдяки своєму вигідному географічному розташуванню на перехресті